

Amatørarkæologer finder Danmarks største guldskat fra vikingetiden

Tre amatørarkæologer har fundet syv armringer fra 900-tallet på en mark i Jylland. Med en vægt på cirka 900 gram, er den Danmarks største vikingeguldskat.

Det kan godt betale sig at vende tilbage til et gammelt fundsted. Det gjorde det i hvert fald for de tre detektorførere, som kalder sig for Team Rainbow Power. Under sommersolen på en mark i Vejen Kommune fandt de i sidste uge syv armringer fra vikingetid. Én i sølv og seks i guld.

Det tog ikke de tre finderne lang tid at komme på sporet af det, der skulle vise sig at blive til Danmarks største vikingeguldskat. Efter at have gået på marken i kun ti minutter, begyndte en af deres metaldetektorer at bippe, og fra jorden dukker den første guldring op.

- Vi følte virkelig, at vi havde fundet guldet for enden af regnbuen, da vi fandt den første ring, men da der dukkede flere op, blev det næsten uvirkeligt, fortæller Marie Aagaard Larsen, der sammen med sin mand Kristen Nedergaard Dreijøe og deres fælles ven Poul Nørgaard Pedersen er en af de tre glade findere.

Efter kort tid stod de med tre guldringe i hænderne, og så skyndte de sig at tage et billede og sende en e-mail til Museet på Sønderskov. Den landede straks hos arkæolog Lars Grundvad, som er museumsinspektør på museet.

- På museet havde vi talt om, at det kunne være interessant at undersøge området med metaldetektor, fordi der blev fundet en guldkæde på 67 gram tilbage i 1911. Men at amatørarkæologerne i løbet af et par dage ville finde syv armringer fra vikingetiden, havde jeg i min vildeste fantasi ikke forestillet mig, siger Lars Grundvad.

Fra én til syv

Lars Grundvad er rimelig overbevist om, at guldkæden, der blev fundet i 1911, hører sammen med de i alt syv nyfundne armringer.

- En af guldringene er lavet i den stilart, som kaldes for Jelling-stil. Det er guldkæden fra 1911 også, og da de er fundet inden for samme område på den samme mark, vil jeg mene, at de godt kan kobles sammen til en skat bestående af i alt otte pragtsmykker, fortæller han.

Det er ikke unormalt, at der bliver fundet mere fra samme skat over længere tid, også selvom at der kan være mere end hundrede år mellem fundene.

- Metaldetektoren kom først i brug i Danmark i 1980'erne. Inden da var det derfor sjældent, at arkæologer fik det hele med. Derudover er stort set alle skatte ramt af pløjning og harvning, som kan sprede fundene ud over et større areal, forklarer Lars Grundvad.

En unik skat

På Nationalmuseet har fundet også imponeret Peter Pentz, der er vikingetidseksperter og museumsinspektør.

- At finde bare én af disse ringe er stort, så det er noget helt særligt at finde syv, siger han og fortsætter:

- Vikingetiden er faktisk "sølvalderen", når det gælder skattefund. Langt de fleste skatte indeholder kun sølv. Hvis der er guld, er det altid en lille del, ikke som her, størstedelen.

Men det er ikke kun det, der gør skatten særlig. Skatten indtager nemlig den gyldne første plads, som Danmarks hidtil største vikingeguldskat med cirka 900 gram guld. Sammen med sølvringen vejer skatten knapt et kilo.

Peter Pentz forklarer, at det indtil sidste uge var et skattefund fra Vester Vedsted i Sydvestjylland, der lå på førstepladsen med cirka 750 gram guld.

Vikingetidens elite

Der er ifølge Peter Pentz ingen tvivl om, at skatten har tilhørt vikingetidens øverste elite. Disse armringe har sandsynligvis været brugt af en stormand som alliancegaver, som belønning til hans betroede mænd eller som edsringe.

Betegnelsen edsring stammer fra de islandske sagaer, der fortæller, at vikingerne brugte ringe ved aflæggelse af løfter og eder, siger han.

Hvorfor er sådan en rigdom endt i jorden? Det spørgsmål optager både Peter Pentz og Lars Grundvad.

- Skatten kan være nedlagt i en kultisk sammenhæng en gang i 900-årene. Men der kan også være tale om, at skatten er gravet ned, fordi man ville passe på den, og så fik man af en eller anden grund aldrig hentet den igen, siger Peter Pentz, og tilføjer:

- Det kunne være interessant at undersøge fundstedet nærmere, da det måske kan gøre os klogere på, hvorfor denne værdifulde skat er endt i jorden.

Lars Grundvad er enig i, at en arkæologisk undersøgelse af fundstedet forhåbentlig kan give et fingerpeg om, hvorfor skatten endte i jorden. Han håber derfor, at fundet af guldsatten betyder, at man kan skaffe økonomiske midler til en udgravning, måske allerede til efteråret.

Skattens præcise fundsted holdes hemmeligt indtil videre, så museet i fred og ro kan undersøge området. For finderne er i samarbejde med Museet på Sønderkov fortsat i gang, så der kan stadig dukke mere op.

Noget tyder dog på, at det ikke er helt uventet, at en skat af denne kaliber dukker op i Sydvestjylland. Armringene er nemlig fundet i nærheden af vikingeskatten fra Vester Vedsted, og det er ikke det eneste levn vikingerne har efterladt i området.

- Skatten er fundet i Frøs Herred. Frøs betyder Frej, og han var en frugtbarhedsgud i vikingetiden. Vi er heller ikke langt fra Jelling og Ribe, som er to meget rige vikingetids-lokaliteter, fortæller Lars Grundvad og tilføjer:

- Tissø-ringen, som er Danmarks største guldring fra vikingetiden, blev fundet ved en kongsgård på Sjælland, så hvis jeg skal drømme stort, så kunne jeg da godt håbe at finde en af vikingernes kongsgårde.

Museet på Sønderkov håber at kunne udstille skatten på museet, inden den sendes til Nationalmuseet i København, hvor den vil blive nærstuderet og danefævurderet, så Team Rainbow Power kan få deres danefægødtgørelse.

Fakta om skatten

- Skatten blev fundet i sidste uge på en mark i Vejen Kommune i Jylland af de tre amatørarkæologer; Marie Aagaard Larsen, hendes mand Kristen Nedergaard Dreijø og deres fælles ven Poul Nørgaard Pedersen.
- Det er Danmarks største guldskat fra vikingetiden. I alt vejer skatten knapt et kilo. Heraf er cirka 900 gram guld og resten er sølv.
- Skattefundet består af syv armringer. Én af sølv og seks af guld. Derudover er guldkæden, som blev fundet på samme mark i 1911, sandsynligvis også en del af skatten. Skatten består derfor af i alt otte pragtsmykker.
- To af pragtsmykkerne er lavet i Jelling-stil, der er en stilart, som typisk knytter sig til vikingetidens elite. Stilen opstod i første halvdel af det 10. århundrede og forsvandt inden år 1000.
- Skatten er sandsynligvis nedlagt en gang i 900-årene.

Billedtekst 1: De syv armringer fra 900-tallet, som blev fundet af tre amatørarkæologer i forrige uge. Fotograf: Nick Schaadt, Museet på Sønderkov.

Billedtekst 2: En af armringerne fra den sydvestjyske guldskat. Fotograf: Poul Nørgaard Pedersen.

Billedtekst 3: Den sjette vikingeguldring, der dukkede op af jorden. Fotograf: Poul Nørgaard Pedersen.

Billedtekst 4: Marie Aagaard Larsen, der er en af de tre glade findere, siddende i marken sammen med to af guldringerne. Fotograf: Poul Nørgaard Pedersen.

Billedtekst 5: Team Rainbow Power i fuldt ornat. Fra venstre er det Poul Nørgaard Pedersen, Marie Aagaard Larsen og Kristen Dreijø. Fotograf: Jørn Larsen.

Billedtekst 6: Guldkæden, der blev fundet tilbage i 1911 på samme mark som de syv nyfundne armringer. Fotograf: Arnold Mikkelsen, Nationalmuseet.

For yderligere oplysninger og interview kontakt

Marie Aagaard Larsen, amatørarkæolog og finder
Tlf.: 50 21 83 59

Lars Grundvad, museumsinspektør, Museet på Sønderkov
Tlf.: 22 47 32 76. E-mail: lg@sonderskov.dk

Peter Pentz, museumsinspektør, Nationalmuseet
Tlf.: 41 20 61 52. E-mail: peter.pentz@natmus.dk

Bo Ejstrud, leder, Museet på Sønderkov
Tlf.: 25 30 29 66. E-mail: be@sonderskov.dk

Tine Bonde Christensen, kommunikationsmedarbejder, Nationalmuseet
Tlf.: 41 20 61 44. E-mail: tine.bonde.christensen@natmus.dk

